It takes a nation of millions to hold us back –Rosengård i Revolt

Mookie Blaylock

Ett särtryck ur
nummer 58 av tidningen:
DIREKT AKTION

Direkt Aktions artikelserie om oroligheterna i de svenska miljonprogrammen fortsätter. I förra numret publicerades en rad artiklar som på olika sätt behandlade miljonprogrammens framväxt; hur deras plats i den kapitalistiska utvecklingen kan förstås.

Vi publicerar i detta nummer en lite längre artikel som byter perspektiv. Att försöka se samhällsutvecklingen från ett mer övergripande perspektiv är nödvändigt för en revolutionär. Men det är samtidigt minst lika viktigt att anstränga sig för förstå vad det är som händer på marken. Att försöka analysera de konkreta förloppen. Revolter av den sort som vi såg i Rosengård i vintras uppstår nämligen inte av sig själva. De kan inte reduceras till en slags automatisk konsekvens av några abstrakta historiska rörelselagar. Vi kan inte nöja oss med svepande generaliseringar om segregation, arbetslöshet eller fattigdom. De materiella omständigheterna utgör själva förutsättningarna för handling, men själva handlingen är upp till vanliga människor av kött och blod. Därför är det viktigt att studera revolter, deras förlopp, sammansättning, dynamik.

Mycket har tyckts och skrivits om revolten i Rosengård. Så gott som uteslutande allt har skrivits av människor som inte närvarade under oroligheterna. Rapporteringen och den efterföljande debatten har präglats av teorier, åsikter, rykten.

Men vad hände egentligen i Rosengård den där veckan i december? Direkt Aktion tar dig tillbaka.

En morgon i november 2008 vaknar Malmö upp till nyheten om ytterligare en ockupation. Den nya ockupationsrörelse som katapulterats ut i offentligheten med ockupationen av en funkisvilla i utkanten av Lund i början av hösten hade effektivt lyckats föra upp bostadsfrågan på den politiska dagordningen i södra Sverige. Efter en intensiv höst stod dock rörelsen och flämtade. En ständigt tilltagande repression mot de ockupationer som följde på Smultronstället skapade en debatt inom rörelsen kring hur man skulle fortsätta, hur man skulle kunna behålla det politiska initiativet och undvika att bli förutsägbara.

Plötsligt tas stafettpinnen över av ett gäng ungdomar i Malmö. Men det är inte frågan om autonoma denna gång. Över hela Skåne har ungdomar följt ockupationerna som en följetång i gratistidningarna. Nu bestämmer sig plötsligt några ungdomar i Rosengård att försöka själva.

Sedan en lång tid hade den privata fastighetsägaren Contentus, som äger en stor del av fastigheterna på Herrgården i Rosengård, försökt få de många föreningar som huserade i en källarlokal i området vräkta. Lokalen användes bland annat som moské av områdets många muslimer. Konflikten kulminerade under vintern. Efter 16 år av verksamhet drog det slutligen ihop sig vintern 2008. Contentus beslutade sig för att avbryta dialogen med de föreningar som hade sin verksamhet i lokalen. Den skulle tömmas.

Ungdomar på Herrgården svarar med ockupation.

Ockupationen

När jag träffar A och M utanför moskén ligger det tunna hinnor av is över vattenpölarna. De står på gräsmattan utanför lokalen och försöker hålla värmen, omgivna av ett stort gäng lite yngre killar. De är 16 år båda två och bor båda precis intill. A pekar ut sin balkong från där vi står. De har känt varandra sedan de var små. Idag skolkar de från skolan; de vaktar den ockupation de inlett sedan igår.

Lokalen är nästan helt strippad när jag stiger på. Islamiska kulturföreningen och de andra föreningar som haft verksamhet i lokalen har förberett sig på vräkning och burit ut de flesta möblerna. Men trots det spartanska första intrycket är lokalen full av liv. Ett gäng unga killar har samlat ihop en massa mattor som de

håller på att bära in och rulla ut över de bubbliga och slitna linoliumgolven. Utanför lokalen hänger det konstant fullt med ungdomar, vissa killar inte äldre än 10-12 år. Det finns äldre män ibland dom också, män från Islamiska Kulturföreningen de flesta, som använt lokalen som bönelokal.

-Vi har varit 5 ungdomar som sovit här inatt, berättar M. Du ser folk har rullat ut liggunderlag och sovsäckar. Men jag lovar det blir riktigt kallt på natten. Det är därför vi behöver element. I natt blir vi fler.

I media skriver man om "källarmoskén", men det är en halvsanning. Islamiska kulturföreningen använder lokalen som moské, man ber där, samlas där. Men det är över 20 olika föreningar som på ett eller annat sätt har verksamhet i lokalen. De unga killarna som ockuperar har huvudsakligen använt lokalen som fritidsgård och läxläsningsställe.

-Den här lokalen har använts i 16 år berättar M, det är hela mitt liv. Jag är uppvuxen i den här lokalen, det är inte rättvist att dom vill stänga den. Dom har inte gett någon anledning, ingenting. De vill bli av med oss bara, det är allt. De vill att vi ska dra runt och bråka och knarka.

Dom är inga bråkmakare, ockupanterna. Inga hardliner-islamister heller. De talar om ockupationen som om det vore den självklaraste saken i världen. De pratar om sin verksamhet, om hur de umgås där, om hur lokalen alltid är utgångspunkten för utflykter eller sociala sammankomster. Det är den fysiska platsen de talar om, det sociala utrymme som lokalen erbjuder. Deras utgångspunkt är konkret och praktisk, det är inget ideologiskt laddat språk de använder.

-Vi har sett de andra ockupationerna och vi tänkte, vi kan göra samma grej.

Gänget som ockuperar framstår som ganska skötsamma. Försöker vara det i alla fall. De tar i hand, talar artigt, bjuder på te. De uppträder ödmjukt, nästan blygt. De talar ofta om sig själva i kontrast mot de några år äldre killarna i området, de som sysslar med kriminalitet, som sysslar med knark och bråkar.

-Här kan man vara om man inte gillar allt det där, om man inte bara vill dra runt och bränna sopphus, förklarar M. Här hjälper vi varandra med läxor, spelar pingis eller bara hänger.

Lokalen ligger på bottenplan i ett av Contentus hus, vid parken - mitt i Herrgården. Men det är inte någon mörk källarlokal. Hela den vägg som vätter ut mot parken är i glas, från tak till golv, så hela lokalen är ljus och luftig. Det är en fin lokal. Fast sliten. Utan möblerna blir det extra tydligt.

Lokalen fungerar som en samlingspunkt mitt i området, som ett slags socialt center.

-Alla i området respekterar lokalen, M gestikulerar mot de stora fönstrena. -En enda gång har de gått sönder, en kille råkade skjuta en fotboll. Titta runt hur det ser ut i området.

Går man runt på Herrgården upptäcker man ganska många galler för fönstrena på nedre botten. Fastighetsägarnas kontor har det, till och med Hyresgästföreningens fritidsgård. Men folk slår sönder rutorna ändå.

-Men inte här. Här slår folk aldrig sönder.

Jag frågar M om fritidsgården, varför dom inte hänger där. Han avfärdar frågan. -Äh, ingen hänger där mannen, bara små skitungar. Bara fullt av regler. Här är det vi som kan bestämma hur det ska vara.

De killar som har organiserat ockupationen är relativt unga, nästan alla under 18.

De har stöd av de äldre männen från moskén, men stödet är försiktigt och nervöst.

De har redan försökt vädja och förhandla och protestera. Men Contentus har inte vikt en tum.

Nu verkar de flesta vara av uppfattningen att lokalen sannolikt är förlorad ändå, och att man nu lika gärna kan ge ungdomarna en chans att testa. Fast vissa är inte säkra. De uttrycker rädsla för att det ska ge en dålig bild av muslimer, för att folk kommer att ta chansen att utmåla dom som bråkmakare. De uppfattar överhuvudtaget själva grundkonflikten som ett angrepp mot muslimer. De talar om ett mer övergripande mönster, där vräkningen uppfattas som ett ytterligare uttryck för de allt mer intoleranta attityderna gentemot muslimer i samhället. De flesta av de äldre männen från Islamiska kulturföreningen som jag pratar mer verkar anse det. Kanske är det därför deras inställning till ockupationen är lite försiktigare. De är rädda för att en upptrappning av konflikten bara ytterligare kommer att spä på islamofobin. Och säkert har de rätt, redan långt innan polisen gått in i lokalen och våldsamheterna startat hetsar SD-bloggare på internet, länkade via de artiklar som Sysvenskan publicerar om ockupationen.

Generellt sett kan man ana en viss skillnad i hur de yngre och de äldre resonerar kring vräkningen. Många av ungdomarna verkar dela den utgångspunkt som de äldre muslimerna har - om man ställer frågan direkt, men deras perspektiv verkar vara mer praktiskt; de talar om lokalen i sig, om deras aktiviteter där. Och de talar mycket om Contentus, fastighetsägaren. Det finns inget "bortom" lokalen som de anser sig behöva ta hänsyn till. För ungdomarna verkar det mer vara en känsla av här och nu.

Ett fåtal autonoma finns på plats; husockupanter. Killarna behöver hjälp att skaffa fram element. Contentus har klippt elektriciteten, så det bli kallt om nätterna. Det byts telefonnummer, de autonoma går runt och ringer, inventerar i rörelsen efter folk som kan hjälpa till att skaffa fram element. Men uppslutningen bland Malmös autonoma är knappast total, under veckorna av ockupation handlar det om en handfull personer som kommer ut och visar sitt stöd.

Till kvällen har ungdomarna ordnat med värmeljus som man ställer ut över hela lokalen. Det är en trevlig stämning. Man bjuder på te, nån har kommit ner med mat.

-Vi kommer aldrig lämna lokalen, förklarar M allvarligt. Aldrig.

-Vad gör ni om polisen kommer då, frågar jag.

-Då får de bära ut oss, svarar M. Då får alla se att det är dom som är dom våldsamma, inte vi.

A fyller i; -Vi vill inte ha nått krig, men om polisen vill ha det, ja då är det dom som börjar. Förstår du hur många dom behöver för att stoppa oss? Förstår du hur många? Det blir kaos.

Om höstens husockupationer i Lund och Malmö varit avgörande för att inspirera de unga ockupanterna i Rosengård, så finns det uppenbara skillnader mellan de olika ockupationerna. När vi sitter där och pratar om en vräkning framträder dessa skillnader tydligt.

Ockupationen på Herrgården är inte en tom lokal som folk vill omvandla till ett socialt center eller en fritidsgård eller en moské eller något annat. Den är redan allt det där, har varit det i 16 år. Man ockuperar för att försvara något; något som man haft så länge man kan minnas. Ungdomarna talar om lokalen som ett andra hem. En känsla av stolthet, värdighet och självrespekt präglar sättet på vilket de pratar om sin kamp. Killarna rätar på ryggen när de pratar. Känslan av att ha rätt förstärks av det faktum att inga riktiga anledningar till vräkningen har presenterats. Reepalus svävande uttalande om att en moské inte "passar in" i kommunens planer för Herrgården förstärker helt klart folks uppfattning att hela området är

under ett slags angrepp. Malmö stad vill in på Herrgården för att rensa upp.

Här finns också den andra stora skillnaden mellan ockupationen på Herrgården och höstens tidigare ockupationer. Lokalen på Herrgården ligger inbäddad. Den har ett massivt stöd bland de boende i området. Det är sällan det är fler än 10 personer som sover i lokalen samtidigt om nätterna, men man har upprättat sms-listor. Om något skulle hända, om polisen skulle dyka upp, går sms ut till hundratals människor i området. Folk kan vara utanför lokalen inom loppet av några minuter. Rosengårdsskolan ligger bara på andra sidan parken, kanske 100 meter från lokalen.

-Vi kan få hit hela skolan på 1 sekund, försäkrar M.

Och uppenbarligen är både fastighetsägare och polis osäkra på hur de ska hantera situationen. Contentus verkar tuffa inledningsvis. Men snart är tonen lite mjukare. Ibland vill de inte lämna kommentarer alls. De verkar uppträda vacklade och osäkert. Polisen håller en låg profil. De säger att de inte kommer att agera utan att fastighetsägaren begär det. Främst via männen i Islamiska kulturföreningen förs en slags indirekt dialog mellan ockupanterna, fastighetsägare och polis. Polisen försäkrar att det inte är aktuellt att storma ockupationen med våld. Några av ockupanterna träffar representanter från polisen och de tycker att dom uppträder vänligt och respektfullt. Efter ett tag börjar Contentus göra vissa eftergifter i förhandlingarna. Ockupationen präglas av en försiktig optimism.

En kväll när vi sitter och snackar i det skumma ljuset från värmeljusen blixtrar lamporna plötsligt till. Elektriciteten är tillbaka!

En vecka av ockupation förflyter. Så en till.

När polisen plötsligt dyker upp med full kraft har det gått över 3 veckor.

Upploppen startar

Om man försökte följa utvecklingen via medierna var det lätt att få intrycket av att själva vräkningen omedelbart utlöste våldsamma angrepp på polisen. Så var det inte. Kravallerna exploderade inte plötsligt. Natten direkt efter vräkningen var tvärt om sannolikt den lugnaste under den vecka som följde. Det var flera nätter av eskalering som slutligen ledde fram till de omfattande angreppen på polisen.

Polisen gick in i lokalen på måndagsförmiddagen (15/12). 3 personer omhändertas, samtliga unga ockupanter. De grips inne i lokalen och tas in till stationen på förhör, misstänkta för olaga intrång. Polisinsatsen är stor, kravallpoliser med hundar, sköldar och batonger fyller gräsmattan utanför lokalen och försöker hålla de människor som snabbt strömmar till på avstånd. Polisen går in i moskén med hundar och med leriga stövlar på fötterna, i sig en kränkning, och sprejar en av ockupanterna i ansiktet med pepparsprej. Fler och fler människor strömmar till och vid ett tillfälle rusar ungdomar igenom avspärrningarna för att försöka ta sig tillbaka in i lokalen. Polisen vevar med batongerna. En 12-årig kille visar upp sina skador för mig, batongerna har lämnat stora märken på lår och vad. Polisen drar ut folk ur lokalen på nytt. Stämningen är hetsig, men det är så gott som uteslutande polisen som står för våldet. Ungdomarna gör inte våldsamt motstånd.

Någon timme efter vräkningen har stämningen lugnat ner sig. Men människor ger sig inte av. Ockupationen flyttar bara 10 meter ut på gräsmattan. Utanför polisens avspärrningar samlas folk, dag och natt. Verksamheten fortsätter under bar himmel. De män som dagligen brukar komma till moskén för att be är där som vanligt för bönestunden. Men nu rullar man ut sina mattor direkt på den frostiga gräsmattan istället. Ungdomar hänger runt hela tiden. Folk värmer sig med te, ibland kommer nån ner och bjuder på bröd eller något annat enkelt för folk att äta. Några äldre män bestämmer sig för att trotsa decembernatten och slår upp tält för att sova. En gammal parabolantenn som ligger övergiven i en källare släpas ut och blir en eldplats. Ibland kommer polisen fram och säger åt folk att släcka elden eller att flytta sig bakåt, ibland låter de folk vara. Det verkar bero på vem som för tillfället för befäl.

Det hela utvecklar sig till en slags viljornas kamp. Man försöker vänta ut varandra. Polisen är tvungen att ha flera pikéstyrkor parkerade utanför lokalen dygnet runt för att förhindra att folk på nytt ska försöka ta sig in och ockupera.

Samma kväll samlas små gäng av ungdomar i området. De är i 16-årsåldern de flesta, ungdomar i eller i anslutning till de kretsar som ockuperat. Folk känner sig besvikna över att polisen gick in med så stort våld och var så respektlösa, trots att

man haft en dialog i flera veckor där ungdomarna sagt att de inte tänkte använda något våld. Stormningen kom utan förvarning.

Många hade visserligen räknat med att en vräkning skulle komma, och många var medvetna om hur Smultronstället i Lund stormats trots fina ord om dialog dagarna innan. Men irritationen över den spelade inställsamheten är ändå påtaglig. Det är ingen kokande ilska direkt. Mer som besvikelse.

-Det är polisens jobb, dom måste göra det, tycker en kille. -Det är inte dom som bestämt att vi inte får stanna. Det är Contentus! Det är horungarna på Contentus!

Folk har bestämt sig för att ventilera sin frustration, att låta Malmö veta vad de känner. Men man väljer att låta poliserna nere vid moskén vara i fred.

Hela kvällen rör vi oss runt på Herrgården, smågrupper av ungdomar. Folk står och hänger nedanför avspärrningarna, småpratar med varandra, går en runda över några gårdar, smäller smällare, stöter ihop med andra gäng, småsnackar lite, går vidare, smäller smällare.

Så går folk runt hela kvällen, området fullt av ungdomar, överallt ljudet av smällare.

Vi passerar en stor vit container. M klättrar in. Den är full med sopor, mycket kartong. A spanar i riktning mot de pikébussar som står parkerade på gräsplanen 60 meter bort, med strålkastarna påslagna. -Skynda, mannen, skynda. Det tar bara 2-3 minuter så slår lågorna flera meter upp ur containern.

Vi rör oss över mot nästa gård. Nån sätter eld på en papperkorg. Vi blir stående utanför Babylon Livs och småsnackar med lite folk, polare till M. Folk är uppspelta, ivriga. Det hänger i luften. -Det kommer bli kaos mannen, totalt kaos.

Vi rör oss upp på Ramels väg, förbi Newsecs lokaler. Två rutor är krossade. -Vi slog sönder dom tidigare idag, stoltserar A. Några av killarna tittar sig omkring, plockar upp stenar från marken. 2 rutor till smäller.

Efter 20-25 minuter är vi tillbaka vid den brinnande containern igen. Brandkåren har kommit. Folk står och kollar på medans de släcker. Det går ganska snabbt.

-Skit i dom mannen, vi eldar nått nytt.

Under kvällen och natten fortsätter dessa typer av spridda och småskaliga oroligheter. Vid midnatt brinner ett sopphus och två containrar. Folk sparkar upp brevinkastet till Contentus lokal, de har sitt kontor på bottenvåningen i ett av höghusen på Ramels väg, för att kunna få in två tjocka raketer genom dörren. Andra har redan varit förbi och slagit in alla deras rutor, men av nån anledning vill de ha in raketerna via brevinkastet. I trapphuset är explosionen helt öronbedövande.

Det är nästan uteslutande tonåringar som kaosar, nästan alla under 18 år. De äldre ungdomsgängen drar förvisso också runt i området, men deltar inte särskilt aktivt i oroligheterna. Det rör sig helt uteslutande om lokala ungdomar. Ingen upptäcker en enda människa utifrån.

Polisen förhåller sig extremt försiktigt i detta läge. Man verkar först inte ens vilja erkänna att det förekommer oroligheter. Till Sydsvenskan säger man visserligen att det förekommit en del bränder, men att man inte ser någon anledning att tro att det hänger ihop med vräkningen av moskén. Det har ju varit oroligt i Rosengård tidigare. Även medierna är försiktiga. I nationella medier tar det flera dagar innan man börjar rapportera, men även i lokalmedia är tonen avvaktande inledningsvis. Både Sydsvenskan och Skånskan kommenterar visserligen måndagens oroligheter, men man ger dem ett ganska litet utrymme. Varken polisen eller

medierna kommenterar angreppen på fastighetsägarnas lokaler. Kanske resonerar de att oroligheterna riskerar att eskalera om de ges för stor uppmärksamhet. Tisdagen fortsätter på ungefär samma sätt. Ständigt fyrverkerier, bränder i containrar, sopphus, sopptunnor, papperskorgar och garage. Fastighetsägarnas lokaler utsätts återigen för skadegörelse. Tidigt på kvällen gör polisen ingripanden i området, jagar ungdomsgäng och plockar in en del unga killar. Polisens ökade aktiviteter leder till spridda konfrontationer. En kille som polisen plockar fritas med våld. Vid ett annat tillfälle slås en ensam polis till marken. Senare under kvällen gör en stor grupp ungdomar, för första gången många av de äldre, en rusning mot poliserna utanför moskén, kastar knallskott och några stenar och springer sedan för livet.

Under onsdagen eskalerar våldet påtagligt. Det är svårt att veta hur polisen hade tänkt kring vräkningen från början, men av vad man säger till medierna under måndagen framgår i alla fall att de verkar ha räknat med en kort insats. De går in med stor kraft inledningsvis och verkar ha utgått ifrån att om det uppstår problem så kommer de följa ögonblickligen på vräkningen för att därefter ebba ut. Istället händer alltså något annat. Oroligheterna tar en mer lågintensiv form. Konfrontationerna är inledningsvis inte alls så våldsamma som polisen förberett sig på, uteblir tvärt om nästan helt, men oroligheterna sprider sig istället över Hergården. Bränder, sporadiska raketer mot polisen, angrepp mot fastighetsägarnas lokaler. Dygnet runt står människor utanför moskén, både unga och gamla.

Efter 2 hela dygn av oavbruten vaktavlösning utanför moskén inser polisen att något måste göras. På onsdagseftermiddagen kör man in med containrar. En containermur längst med hela husfasaden tillsluter lokalen. Stora truckar förvandlar gräsmattan utanför till en lervälling.

Under 2 dagar av oroligheter och ökad friktion mellan ungdomar och polis har irritationen hunnit växa till sig ordentligt; successivt har allt fler grupper av ungdomar blivit involverade i oroligheterna. När nu polisen på nytt kommer in i området med full kraft för att tillsluta lokalen så går situationen över styr. Ungdomar går till angrepp mot polisen med fyrverkerier, glasflaskor och stenar. Det är upplopp. Polisen drar sig undan ganska snabbt. De jagas ut. Det är helt tydligt att de inte har resurser nog för att behålla kontrollen. Under onsdagen attackeras polisstationen i Rosengård centrum. Brandkåren slutar rycka ut för att släcka småbränder utan spridningsrisk. Det är kaos. Folk rullar ut sopptunnor på Ramels väg och spärrar trafiken. När brandkåren närmar sig för att släcka de brinnande barrikaderna skjuter ungdomarna raketer i luften för att varna. Brandkåren ger sig av. Under onsdagskvällen är det tydligt att upploppets sammansättning har förändrats. De äldre ungdomarna deltar nu mer aktivt. Ju längre in på kvällen och natten det blir, ju färre yngre killar syns till. Under onsdagsnatten är det de äldre ungdomarna som håller lågorna vid liv. Under onsdagsnatten dyker det dessutom upp autonoma. Kanske ett tjugotal. De kommer ut sent, de värsta oroligheterna har redan hunnit klinga ut. De deltar i spridda konfrontationer med polisen tillsammans med de äldre ungdomarna, men polisen har ganska snart lyckats säcka in de flesta.

De autonoma känner inte omgivningen på samma sätt som de boende. De rör sig i större grupper, utan någonstans att gömma sig. För det mesta blir de stående i parken utanför moskén. Under onsdagsnatten omhändertar polisen 19 personer, ingen hemmahörande i Rosengård. Det är det enda tillfället under alla dagar av upplopp som polisen gör gripanden på detta sätt. Media tolkar gripandena som att det rör sig om anstiftare från andra delar av Malmö; en förhastad slutsats av journalister utan någon insyn i utvecklingen, men rent ideologiskt en teori som är strömlinjeformad för att passa de batongliberaler som huserar på de stora dagstidningarna. I Sydsvenskan målar man upp en bild av Rosengård som vänsterextremisters gisslan enligt en slags kolonial logik som man ju känner igen från Europas mörka historia (jo dom skriver faktiskt så). Dilsa Demirbag-Sten sitter i Stockholm och förkunnar självsäkert i Expressen - medans upploppen fortfarande pågår för fullt på Rosengård, att det är den autonoma vänstern som orkestrerat det hela, som drar i trådarna, som viskar i folks öron, som föser Rosengårds ungdomar framför sig mot polisen som mänskliga sköldar.

Slutsatsen borde egentligen ha varit den motsatta. Det är väldigt få människor utifrån som deltar i oroligheterna och när det förekommer visar det sig alltså att

polisen inte har särskilt stora problem med att ringa in och gripa dom. Polisen drar inte riktigt lika höga växlar men menar att man inte skulle ha sett en sådan våldsupptrappning under onsdagen om det inte varit för "AFA" (AFA verkar hos både polisen och media vara ett slags samlingsnamn för ungdomar utanför Rosengård som sympatiserar med moskéockupationen). Polisen hävdar att det är "kriminella ungdomsgäng" på Herrgården som ser en chans att ventilera sitt oresonliga hat mot polisen, om än med eldunderstöd från "AFA".

Från att inledningsvis, medvetet eller omedvetet, nästan helt ha förringat upploppen är intresset efter onsdagens konfrontationer desto större. Från sporadiska notiser i Skånskan och Sydsvenskans nätupplagor blir upploppen nu nationella nyheter; löpsedlar, förstasidor, heluppslag och ledarspalter. Inledningsvis kommer den autonoma konspirationsteorin att ta ganska stor plats. "Autonoma tog över upplopp" lyder Sydsvenskans rubrik dagen efter. Men bilden falerar ganska snart. För skånska medier, som trots allt gett oroligheterna en blygsam bevakning också under måndagen och tisdagen, är det ju svårt att hävda att de autonoma faktiskt skulle ha startat själva upploppen. Men efter torsdagen blir det även svårt att hävda att de autonoma skulle ha "tagit över".

Torsdagens kravaller är betydligt värre än onsdagens. Torsdagen utgör helt klart ett slags klimax under decemberveckan av oroligheter. Under torsdagen slås polisstationen i Rosengård centrum sönder. Contentus och Newsecs lokaler slås sönder och plundras. Folk bär ut datorer och allt de kommer över. Det börjar cirkulera slangbomber, med en enormt kraftig sprängverkan, bland vissa ungdomsgäng. Efter torsdagsnatten är samtliga polisens fordon skadade, flera så allvarligt att de måste tas ur bruk. Bilar brinner även utanför Herrgården. Men inga autonoma syns till. Finns dom där så är dom inte många i alla fall. Jag lyckas inte upptäcka dom.

Delvis kommer skulden att skjutas över mot de kriminella ungdomsgängen, men i allt högre utsträckning övergår beskyllningarna istället i ren förvirring. Andreas Konstantinides, socialdemokratisk lokalpolitiker, uppger för DN att han "inte riktigt har någon förklaring" till varför så många lokala ungdomar under torsdagen uppenbarligen var inblandade i upploppen. Mia Hendra, verksamhetschef för ungdomsverksamheten på Rosengård säger att det hela är "helt obegripligt". Konstantinides hintar om en "machokultur" i Rosengård, men närmare en förklaring än så kommer han inte. Macho-spåret plockas senare upp av Aje Carlbom på Malmö Högskola som menar att upploppen handlar om "manlighet" och unga invandrarkillars brist på positiva (alltså svenska) manliga förebilder.

Rör man sig ute på Rosengård under upploppen är det lätt att förstå varför medierna inte verkar ha fått grepp om vad som händer. Det finns nämligen inga journalister på Rosengård. Media är aldrig i närheten av kravallerna. Under alla dagar av upplopp kan jag bara se pressfotografer, och de kommer aldrig någonsin närmare än 50 meter. De kommer - som inbäddade reportrar i krig - bakom brandkåren, som kommer bakom polisen. Det är därför bilderna som cirkulerar i media nästan uteslutande föreställer övergivna barrikader på folktomma gator, ofta på väg att släckas av brandkåren. Utöver poliserna finns nästan aldrig några människor på bilderna. Ibland ställer sig fotograferna bakom de polisbilar som bildar en liten uppsamlingsplats på andra sidan rondellen i Amiralsgatan, några hundra meter utanför Herrgården. Därifrån tar de bilder med sina jättedyra teleobjektiv. På bilderna anar man unga invandrarkillar i adidas-stripes, grupper av ungdomar som rör sig mellan bränderna - de flesta framträder bara som siluetter, som vålnader mot de gula höghusen.

Media talar aldrig med någon. Upploppsmakarnas del i rapporteringen reduceras till dom där bilderna.

Inte förrens framåt helgen, när polisen har gått in med nationella förstärkningar och har en kraftig närvaro i området, vågar sig vissa journalister fram. Men de ser till att hålla sig precis vid Ramels väg, med den enorma polisinsatsen nära intill. Man rör sig inte in i området utan försöker prata med de ganska blandade grupper av människor som mest står och tittar uppe vid macken.

Teleobjektiven verkar dock vara alldeles tillräckliga för att media ska kunna dra långtgående slutsatser om deltagarna, som vi sett. Skildringen som framträder är dock paradoxal, full av inre motsättningar. Man tycks å ena sidan vilja göra skillnad mellan upploppsmakarna och rosengårdbor i största allmänhet, först genom att hävda att upploppsmakarna helt enkelt inte är hemmahörande på Rosengård, men sen genom att på olika sätt försöka ifrågasätta deras motiv. Om en person i media skildras som "rosengårdbo" verkar det till och per automatik innebära att vi har att göra med en motståndare till upploppen. De som kastar sten kallas ju inte för rosengårdbor, utan för upploppsmakare eller kriminella. Så kan man till exempel skriva att polisen "jagar efter stenkastare" medans många "rosengårdsbor tittar på". Att vara "stenkastare" eller "kriminell" framstår alltså som något som på ett fundamentalt sätt skiljer ut en människa från den övriga befolkningen på Rosengård. Till och med till den milda grad att man inte längre ens kallas för rosengårdsbo trots att man bor på Rosengård.

Utgångspunkten tycks alltså vara att vi har att göra med något som i grunden är främmande för Rosengård, vilket alltså fortsätter att vara sant även när de allra flesta erkänner att vi faktiskt har att göra med just rosengårdbor i upploppen.

När man i media efter en tid trots allt tvingas konfronteras med detta faktum i frågor till politiker och byråkrater i Malmö stad framstår hela situationen bara som "obegriplig", som Mia Hendra så träffande formulerar det. Det är som om man saknar ett ramverk för att överhuvudtaget kunna tolka händelserna. Som om deras hjärnor överhuvudtaget inte kan systematisera intrycken. Upploppen framträder som en anomali, som ett oljud, ett brus.

Naturligtvis finns det människor på Rosengård som inte vill veta av upploppen. I grund och botten är det dock otänkbart att upploppsmakarna skulle kunna verka utan ett starkt passivt stöd från området som de utgår ifrån. Polisen erkänner det själva. Varför skulle det annars vara svårare för polisen att upplösa en samling med några hundra bråkstakar på Rosengård än att upplösa ett Reclaim inne i city (polisen slog till exempel till mot den reclaimfest som hölls ute i västra hamnen några månader senare och upplöste hela festen inom loppet av 15 minuter efter att några flaskor kastats mot några polisfordon)? Tvärt om är mitt intryck att många kände sig frustrerade över att deras protester avfärdats, bortförklarats. Att deras ilska inte erkänts. Under lördagskvällen står jag uppe på Ramels väg med en massa andra människor. Många är ungdomar, men säkert hälften är äldre; med största sannolikhet inte några upploppsmakare. Upploppen har lugnar ner sig för tillfället och nu står folk och tittar på de karavaner av polisbussar som rullar förbi. En journalist, jag tror han är från Metro, vågar sig fram till folksamlingen. Många avböjer när han försöker ställa frågor. Men två män i 30-årsåldern går till slut med på att svara på några frågor. Han sätter igång. -Hur känner ni för att det kommer ut en massa människor som inte bor i Rosengård och deltar i kravallerna här? Uppenbarligen hade mannen redan förutsett journalistens fråga. Och han lackar direkt.

-Det är vi! Det är inte någon annan! Skriv att det är VI! Journalisten verkar överrumplad, går på defensiven. -Hur menar du?, frågar han förvirrat. Mannen upprepar sig. -Jag menar att det är VI! Inte någon annan. Det är våra kravaller här! Det kan du skriva! Journalisten gör en paus. Så gör han ett försök till. -Men vad tycker du om att det kommer människor utifrån? Mannen tittar på sin kompis och skrattar. Men så blir han plötsligt allvarlig. Tänker efter. Sen svarar han. -Dom som är här är här av samma anledning som vi. Förstår du? Vi är emot samma saker. De vill bara hjälpa oss.

Kanske var journalisten inte från Metro. Jag kunde i alla fall aldrig hitta den där intervjun.

Att kunna skylla på the usual suspects ligger uppenbarligen nära till hands. Delvis säkert för att det är bekvämt för journalister som är lata eller ointresse-

rade av konflikten. Men framförallt för att det är funktionellt, för att det innebär att man som liberal inte behöver konfronteras med den sociala verkligheten på Rosengård. För att om man erkänner att det är rosengårdungdomarnas egen vrede, då blir man samtidigt tvungen att erkänna att samhället står inför ett problem. Ett stort problem.

Med tiden ersätts förvirringen hos lokalpolitiker och ungdomsverksamhetschefer av försök till kontextualisering. Från vänstern talas det i ganska svepande termer om segregation och fattigdom som en slags övergripande förklaring; något som gör upploppsmakarna till något annat än vålnader, som rotar deras handlingar i en kontext. Från högern kommer Aje Carlboms kvasi-feministiska argument. Det talas om en speciell "kultur" på Rosengård; en kultur som står i konflikt till alla de värderingar som vi förknippar med Sverige och mänskliga rättigheter och jämställdhet och alla de andra kodorden. Ungdomarna lever i en "machokultur", en "patriarkal kultur" en kultur präglad av en brist på "positiva manliga förebilder".

Från att ha skildrats som ett problem hos några få individer - boende på Rosengård, fast samtidigt paradoxalt nog tydligt avskilda från området, kommer nu problemet istället att alltmer att uppfattas som något som i självvaste verket kännetecknar hela stadsdelen. En liknande åsikt kommer till uttryck hos den så kallade "Dallas", en ungdomsledare som Malmö stad regelbundet utnyttjar när man försöker klämma åt stadsdelen. Dallas menar att ansvaret ligger hos föräldrarna, det är människorna på Rosengård som inte har vett att uppfostra sina barn. Problemet är alltså inte isolerat till vissa grupper utan finns liksom närvarande latent. Alla omfattas plötsligt. Det är de "goda krafterna" som blir undantagen. Nu kan vi se upploppen gå igen i allt. Som en statisk elektricitet, som finns där, verklig fast osynlig, även långt innan den sprakar till i en plötslig urladdning.

Uppenbarligen har vi här att göra med en bild av ett extremt homogent Rosengård. Carlboms utspel vittnar om en total brist på nyanser, vilket ju så ofta hänger samman med ett ovanifrån- eller utifrånperspektiv. Det verkar sannolikt att denna brist också hänger samman och förstärks av hans semi-fascistiska och islamofoba utgångspunkt. Det ligger automatiskt i föreställningen om den primitiva kulturen, det mentalt efterblivna, att det saknar förmåga till alla de nyanser och komplexa system av kategoriseringar som kännetecknar den upplysta kulturen, elitens kultur. Det är med andra ord svårt att föreställa sig att det kan finnas olika motiv bland upploppsmakarna, att det kanske i självvaste verket skulle kunna vara en lång rad olika attityder, erfarenheter och omständigheter som fört dom samman.

Det är naturligtvis sant att det så gott som uteslutande är frågan om unga invandrarkillar som deltar i upploppen. Men det förklarar inte så mycket.

Upploppen uppstår inte för att Herrgården befolkas av en massa människor som lever i någon uråldrig och primitiv patriarkal kultur, utan för att ockupationen och vräkningen av moskén lyckades sammanföra en rad olika konstellationer av ungdomar. Det var en tillfällig förening av en rad olika grupper av ungdomar som möjliggjorde revolten.

I grunden har vi naturligtvis att göra med de materiella villkoren hos ett särskilt skikt inom arbetarklassen, de utomeuropeiska migranterna, vars plats i ackumulationen utmärks av osäkra och ibland informella arbetsförhållanden, låga löner, diskriminering och hög arbetslöshet. Och naturligtvis hänger revolten samman med Rosengårds fysiska plats i den kapitalistiska staden.

Allt det är grundläggande förutsättningar för att revolten överhuvudtaget skulle kunna utspela sig. Men det duger inte som förklaring. De sociala förhållandena producerar inte revolter med en sådan automatik. Dynamiken på marken är betydligt mer komplex.

Polisen har alltså rätt när man konstaterar att det finns kriminella ungdoms-

gäng bland upploppsmakarna, dom där som bara vill ventilera sitt hat mot polisen. Men de kan inte förstå att de kriminella bara är en enda komponent i upploppet, och att de dessutom spelat en mycket blygsam roll för att starta själva oroligheterna. De är bara en av de konstellationer som anslutit till revolten.

Om man kan inse att frågan om vilka som deltar i upploppen är mer komplex än vad media/högern vill göra gällande, inser man också snabbt att även frågan om motiv är komplex. Ser man en stund till måltavlorna för upploppsmakarnas vrede så återspeglas denna komplexa sammansättning ganska bra. Från att inledningsvis ha varit sporadiska bränder och ett våld som ritat sig mot fastighetsägarnas lokaler kommer angreppen med tiden att allt mer fokusera på polisen. Förenklat kan detta sägas återspegla förändringar i upploppets sammansättning. Verkligheten är i denna bemärkelse nästan en exakt motsats till vad vi hört från polis och media.

Revolten tog sin början hos de unga skötsamma killarna. De som prioriterar läxor och pingis framför att röka zuttla i trappuppgången. Det var dom som tände de första eldarna. Revolten började hos dom. Men den hade inte kunnat utvecklas som den gjorde, få en sådan kraft, om inte alla typer av ungdomar hade anslutit. Det är alltså ingen konspiration vi har att göra med. Upploppen planerades eller iscensattes inte av kriminella, islamister eller autonoma. Att impulserna till revolten kom utifrån är de av myterna kring revolten som ligger allra längst från sanningen. Förutsättningarna för att komma utifrån för att sätta igång omfattande bråk utan stöd hos de boende låter sig inte göras utan vidare, vilket det misslyckade Reclaim Rosengård nyligen visade med all önskvärd tydlighet.

Torsdagen är helt klart den värsta dagen vad avser upploppens intensitet. Polisen, som under onsdagen och torsdagens oroligheter helt drivits ut ur Herrgården, återtar under fredagen området med massiva förstärkningar. 300 kravallpoliser rör sig konstant på Herrgården. Det liknar ingenting jag någonsin tidigare sett. Det är en belägring. Poliserna kommer från hela landet; från hela Skåne, från Stockholm och Göteborg. Jag hör flera poliser bryta på kraftig göteborska. Den massiva polisnärvaron verkar innebära att oroligheterna dämpas på Herrgården. De är fullt med människor ute, men man försöker inte möta den enorma polismobiliseringen med direktkonfrontation. Oroligheterna och bränderna fortsätter i stor omfattning, men konfrontationerna avtar i intensitet.

Under fredagen inträffar dock en intressant spridning av bränderna. I Örtagården brinner sopphus, sopptunnor släpas ut i vägen. Bilbränder förekommer på Hårds väg och Bennets väg, bara 50 meter från järnvägen. Under fredagen rör jag mig runt i hela Rosengård för att försöka bilda mig en uppfattning om spridningen. Under kvällens värsta timmar är det nästan en eld per kvarter, hela vägen från Herrgården ner till stambanan, ett område som täcker minst 3 kilometer. Det är hela Rosengård, från öst till väst. Jag stannar en stund vid den sista brinnande barrikaden vid Törnrosen, ett stenkast från järnvägen, bara 5 minuters gångavstånd till Sofielund och södra innerstaden. Jag träffar lite människor jag stött på tidigare under dagarna och jag stannar och pratar. De har släpat ut lite bråte i gatan som de satt eld på med hjälp av en flaska tändvätska. Det är fullt med folk nere på gatan. Alla kvarterets ungdomar, och en hel del lite äldre människor också, har kommit ut för att kolla. De väntar på polisen. Sammansättningen av människor är lite annorlunda här jämfört med Herrgården. De unga killarna dominerar, men kring Törnrosen är det en del tjejer ute också. Tjejerna är unga, kanske 14-15, ordentligt sminkade och trippandes i plattåskor. De deltar. Polisen dyker upp efter en stund. De kommer i tre pikébussar följda av en bulldozer. Folk flyttar sig försiktigt ner längst med gatan. Polisen stormar ut med sköldar och batonger. En slags stand-off uppstår. När polisen märker att man inte är under direkt angrepp börjar man göra plats för bulldozern som är tänkt att röja upp bland bråtet på gatan. Några stenar kommer flygande och en polis träffas. De backar tillbaka mot bussarna, intar sina positioner. En äldre arabisk man stormar plötsligt ut ur en trappuppgång och skriker och gestikulerar. Han springer ut i gatan och skriker åt folk att inte kasta. Det visar sig att han har sin bil parkerad precis intill polisens bulldozer och har uppenbarligen insett att det skulle kunna sluta dåligt. Han försöker backa igenom poliskedjan för att komma undan. Ungdomarna skrattar. Så lugnar det ner sig lite igen, polisen återupptar upprensningen, några ytterligare stenar kastas men snart är barrikaden undanröjd. Polisen

verkar inte bry sig om att upplösa folksamlingen utan hoppar in i sina bussar och bränner iväg för att röja upp nästa barrikad några kvarter bort.

Snart har folk börjat dra ut saker i gatan igen. Ungefär så verkar det se ut på de flesta platser utanför Herrgården. Folk bränner, bygger barrikader på gatan, men få konfronterar polisen när de kommer för att röja upp. Man står istället och väntar, provocerar och skräms med sporadisk stenkastning, och återupprepar sedan det hela 20-30 minuter senare. Det är tydligt att det är ungdomarna på respektive gård som ställer till det. Vissa springer till och med och gömmer sig i sina egna uppgångar när polisen kommer.

Dynamiken i de kravaller som utspelar sig på Rosengård, som påminner starkt om liknande revolter i fattiga förorter runt om i Europa, skiljer sig på många sätt radikalt från de typer av kravaller som förknippas med de sociala rörelserna, de autonomas kravaller om man så vill.

De ganska omfattande oroligheter som utbröt i Lund några veckor tidigare, i samband med en liten grupp nazisters försök att demonstrera på 30 november, tjänar som ett typexempel för en jämförelse.

I dessa fall utgår nästan alltid våldet från en stor samling människor, i Lund inledningsvis säkert över 1000 personer, men som under konfrontationerna successivt splittras upp i allt mindre grupper. I samband med denna uppsplittring avtar också intensiteten och upploppen fasas successivt ut. Detta mönster går igen i de allra flesta konfrontationer med polisen som den autonoma vänstern är inblandad i. För det mesta äger konfrontationerna rum i en gatumiljö, i stadskärnorna, och när så inte fallet är det istället i anslutning till någon sorts infrastruktursystem (motorvägar, pendeltågstationer, infarter). Majoriteten av deltagarna i konfrontationerna är obekanta med miljön som de rör sig i, eller känner den bara ytligt. Platserna för konfrontation har inte valts av upploppsmakarna själva, den fysiska miljön erbjuder dem inget skydd. Upplopsmakarna själva är dessutom ofta av en brokig sammansättning. Ofta finns naturligtvis en politisk affinitet, men socialt är det ofta fråga om människor från olika skikt i samhället; som är män och kvinnor, som har olika former av försörjning och sysselsättning, som bor på olika platser, som på det stora hela kan leva ganska olika liv. Ofta har konfrontationerna ett ganska tydligt mål, ett mål som så gott som alla närvarande är införstådda i. Och ofta varar konfrontationerna inte under särskilt lång tid. Ibland bara några minuter, på sin höjd några timmar.

Rosengårdskravallerna såg helt annorlunda ut. Det är sällan det uppstår stora folksamlingar som konfronterar polisen samfällt. Upploppen utgår istället från små grupper av vänner som agerar spontant och autonomt.

Upplopsmakarna är nästan helt uteslutande hemmahörande i kvarteren där konfrontationerna äger rum, och för det mesta handlar det om ett geografiskt mycket begränsat område. Under decemberkravallerna låg upploppens epicentrum i den östra delen av Herrgården, som i sin tur ligger längst ut på Rosengård, precis intill inre ringleden.

Under de första dagarna rör sig oroligheterna över ett området som knappast sträcker sig längre än 1 kvadratkilometer, som aldrig tar längre än 10 minuter att korsa.

Det är alltså hemmaplan bokstavligt talat. Folk känner till alla gömställen, tar sig in i alla trappuppgångar, upp på tak, ner i källare för att komma upp i andra trappuppgångar, känner människor överallt som öppnar dörrar om man behöver komma undan. Slangbomber göms snabbt undan i små skrymslen i trappuppgångarna.

Polisen går för det mesta överhuvudtaget inte in mellan huskropparna. De rör sig i sina bussar längst med Ramels väg. De gånger de går in mellan husen är det med massiv styrka, till fots för att jaga folk, för att sedan dra sig tillbaka till bussarna ganska snabbt. Polisen gör så gott som inga gripanden. Den grupp av autonoma som kom ut på onsdagen är här undantaget; de bryter mönstret och lyckas kanske just därför illustrera det unika i Rosengårdsrevolten på ett så förtjänstfullt sätt.

När upploppen efter några dagar kommer att spridas över en större yta är det i huvudsak inte för att upploppsmakarna börjar röra sig över större ytor, utan för att ungdomsgäng i angränsande kvarter ansluter (genom att helt enkelt copy+pasta upploppet till sitt eget kvarter).

Att oroligheterna håller i sig så länge innebär naturligtvis att revolten varierar i intensitet. Folk konfronterar inte polisen hela tiden. Det brinner inte hela tiden. Det är framförallt kvällar och nätter det handlar om. De första bränderna inträffar för det mesta efter mörkrets inbrott, omkring 16:00. Men då och då är det "luckor", några timmar av lugn. Några dagar har man till exempel konfrontationer vid 18-tiden, och sen flera timmar av lugn innan nya konfrontationer utbryter runt 22-23.

Varför det till slut ebbar ut är svårt att svara på. Sannolikt är det en kombination av faktorer. Dels finns det ju en gräns för hur länge folk orkar kravalla. En vecka av oroligheter tär på krafterna. Men det finns ändå vissa konkreta faktorer man kan peka på. Vädret försämras till exempel radikalt under veckoslutet. Temperaturen sjunker, det regnar och blåser ganska kraftigt. När ockupationen inleds är det ett tunt lager av snö på marken, men under nästan hela december är det många grader plus, nästan ingen nederbörd, nästan ingen vind. Skillnaden är stor mot till exempel Stockholm 60 mil norrut under samma period, där man har många minusgrader och snö.

Men repressionen har också effekt. Med den nationella förstärkningen har man hundratals poliser spridda över Herrgården. Under helgen startar de flesta bilbränderna på Herrgården efter klockan 4 på morgonen, i samband med att nattens insatser avslutas. Det tyder på att den massiva repressionen har effekt. Trycket från den enorma polisinsatsen gör det svårt för upploppsmakarna att behålla momentum. Återgången till de spridda bränderna medför en utfasning.

Under slutet av veckan finns det tendenser som tyder på spridning även utanför Rosengård. Spridda incidenter inkommer från runtom i Malmö. En container brinner vid några tillfällen i Hermosdsdal i Fosie. I Kroksbäck förekommer stenkastning mot poliser från en gångbro. Polisen hittar lager av gatsten som ungdomarna har förberett. I Oxie skjuter ungdomar fyrverkeriet och eldar. Under våren fortsätter det vara oroligt på Herrgården. Vinterns stora upplopp återupprepas inte, men oroligheterna är tillräckligt stora för att malmöpolisen ska tala om en "särskild händelse" och begär in dygnetrunt förstärkningar från hela Skåne. Fortfarande idag arbetar polisen med förstärkta resurser. Och våldet mot polisen har trappats upp i Malmö sedan upploppen. De sporadiska attackerna mot polisen i Malmös arbetsklassområden har ökat sedan vintern. Incidenterna där obevakade polisbilar har slagits sönder blir till exempel allt vanligare. Den senaste attacken ägde rum i Oxie för bara någon vecka sedan. I helgen eldade ungdomar bildäck på tre olika gator i Sofielund. Upploppen i Rosengård har helt klart satt avtryck i Malmös fattigare stadsdelar. Frustrationen verkar ha lättare att hitta upp till ytan, som om en spärr är på väg att släppa. En slags revolterande attityd tycks få fäste hos allt bredare lager bland ungdomar i Malmös arbetarklassområden.

När nästa urladdning kommer, vilket den sannolikt gör förr eller senare, är risken för en spridning betydligt större. Och om upploppen sprider sig, om polisen inte har möjlighet att koncentrera sina insatser med nationella förstärkningar så som man kunde göra i Rosengård i december; då blir kravallerna betydligt svårare att kontrollera.

De underliggande strukturer som är upploppens förutsättning är helt och hållet intakta. Ingenting har förändrats i Malmö de senaste månaderna som kan få polis eller Malmö stad att hoppas på mindre friktion. Tvärt om. Med en ekonomisk recession som hunnit förvärras under det halvår som följt på revolten i Rosengård är problemen idag värre än vad de kanske någonsin varit. Inte bara i Rosengård.

Fotnot: Smärre språkliga ändringar skiljer föreliggande text från den som publicaerades i Direkt Aktion nummer 58.